

Katechetického a pedagogického centra

Biskupství královéhradeckého pro katechezi,
náboženské vzdělávání a evangelizaci

Obsah:

Úvodník	1
Nabídky - připomínáme	2 - 3
Letní semináře	
Hospitace výuky náboženství	
Pozvání na diecézní setkání dětí - motivační dopis pro děti	
Intenzivní prázdninový kurz šití biblických postaviček	
Možnosti a cíle katecheze s předškolními dětmi a jejich rodiči a další formy této práce	4 - 7
Kalendář akcí	8

Vážené kolegyně a vážení kolegové v katechetické a učitelské službě!

V měsíci březnu se většina z nás na KPC věnovala návštěvám základních a středních škol v rámci projektu Poselství křesťanských svátků. navázali jsme spolupráci s několika pro nás „novými“ školami, které stojí o další spolupráci a vytvořili jsme upravenou metodiku pro střední školy. Máme z toho radost a vidíme ve využívání této možnosti budoucnost práce církve ve školách.

Od Velikonoc čeká kolegyně a kolegy z pedagogického oddělení našeho centra série kurzů pro školy v rámci projektu Orientační dny pro školy. Prosíme o Vaši modlitbu za tuto formu první evangelizace, která se děje ne slovy, ale příkladem a motivací k přemýšlení mladých lidí o některých velmi důležitých aspektech života.

V měsíci dubnu se bude konat ještě několik oblastních setkání, která jsou naplánovaná. Těšíme se na Vaši účast! Nepřítomnost, prosíme, omlouvejte předem. Můžete nám tak ušetřit i zbytečnou cestu a námahu s dopravou pomůcek apod.

Uvnitř tohoto občasníku najdete opakování některých nabídek - zvláště na letní kurzy. Velmi Vás povzbuzujeme k odvaze a zájmu vyhradit si několik prázdninových dní pro katechetiku, protože to nám pomůže zkvalitnit úsilí o obnovu katecheze v naší diecézi. Váhavé možná „naláká“ očekávaná příručka Katechetika, kterou v těchto dnech vydalo nakladatelství Portál. Příručka bude k zakoupení na našem centru za zvýhodněnou cenu.

Hlavní článek v tomto občasníku se zabývá katechezí předškolních dětí a s jejich rodiči. Některé zásady a zkušenosti platí i pro práci s mladšími školními dětmi, proto je tento článek určen především k promyšlení souvislostí.

Marie Zimmermannová

Nabídky - připomínáme

Nabídka vzdělávání na léto 2008

Na základě loňské dobré zkušenosti jsme se rozhodli vypsat na letošní léto dva semináře týkající se katecheze. Jsou určeny pro kněze, pastorační asistentky, asistenty, katechetky i katechety především z královéhradecké diecéze, přičemž ovšem rádi přivítáme i zájemce z jiných diecézí.

11. - 14. srpna 2008

Katecheze v katechumenátu, případně katecheze jako iniciace.

Místo zatím není určeno, předpokládaná cena do 1000 Kč. Přihlášky: **LSKCH** jméno farnost

18. - 22. srpna 2008

Katechetika „po kapkách“

uvedení do pokoncilní katechetiky a její aplikace v katechezi dětí, mládeže i dospělých (zvláště rodičů), praktická cvičení.

Místo: Hoješín u přehradní nádrže Seč, cena 600 Kč. Přihlášky: **LSKK** jméno farnost

Semináře budou teoreticko-praktického rázu. Budete mít možnost seznámit se se základními katechetickými tématy formou názorného úvodu, ale zejména se zapojit do dialogu, vzájemného sdílení zkušeností a společného hledání.

Lektorem seminářů je doc. Dr. Ludvík Dřimal, Th.D., katechetik a pedagog Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Teoretická východiska témat druhého semináře obsahuje příručka Katechetika, která již vyšla v nakladatelství Portál a během dubna bude k zakoupení i v kanceláři Katechetického a pedagogického centra.

Uvedené akce nabízí naše středisko Vám všem, kteří máte upřímný zájem hlouběji promýšlet svoji katechetickou činnost a prohloubit si, případně aktualizovat své dosavadní vzdělání.

V případě Vaší předpokládané účasti budeme rádi, jestliže nám sdělíte již dopředu své představy, přání, dotazy, abychom je mohli včas zohlednit v obsahu seminářů (ludvik.drimal@upol.cz).
Děkujeme Vám.

* * * * *

Hospitace výuky náboženství

Cílem hospitace je poskytnout vyučujícímu zpětnou vazbu na jeho učitelskou činnost a získat lepší přehled o situaci v různých farnostech. Vzhledem k různorodosti vyučovaných skupin není možné vyžadovat výuku podle jednotných osnov a učebních materiálů. Při hospitaci se proto budeme zaměřovat zvláště na:

- na kvalitu používaných materiálů k výuce
- přiměřenost programu hodiny a tématického plánu vyučovaným dětem
- aktivitu a zájem dětí, jejich schopnost diskutovat o probíraných tématech
- způsob práce učitele vůči dětem, jeho znalost dětí, se kterými pracuje a možnosti mimovyučovacími kontaktů s nimi
- spolupráci učitele s rodiči (zda existuje nějaká komunikace, jak často, jakým způsobem...)
- zájem farního společenství o výuku náboženství
- možnosti katechetického doprovázení věřících dětí, zvláště jejich doprovázení v duchovním životě

Hospitace budou vykonávat Marie Zimmermannová a Helena Johnová.

V případě onemocnění učitele provedeme hospitaci u jeho zástupce. Pokud bude hodina zrušena, prosíme o oznámení předem, pokusíme se domluvit jinou návštěvu v tentýž den na jiném místě vikariátu.

Plánované hospitace:

Datum	Místo	Jméno učitele/ky
10. 4.	Trutnov	Semeráková Markéta
11. 4.	Bystřec	P. Ireneusz Szociński
16. 4.	Podbřezí	Sr. L. Stronczenska
18. 4.	Nížkov	Jitka Mokrá
23. 4.	Kutná Hora	Sr. Anežka Macková
Některá středa	Raná	P. Filip Janák
Některá středa	Skuteč	Koudelková Zuzana
Duben - květen	Hradec Králové	ZŠ Jana Pavla II. - třídy 1. stupně

Nabídky

Diecézní setkání dětí 2008

Termín: sobota 17. května 2008

Téma: Život církve ve středověku

V minulém čísle občasníku jsme Vás seznámili se záměry letošního diecézního setkání dětí. Na přípravě programu intenzivně pracujeme a rádi bychom Vám poskytli během měsíce dubna podrobnější informace.

Rozešleme je e-mailem a vložíme do Act curiae, úředního oběžníku pro kněze, který bude ve farnostech k dispozici v polovině dubna. Dále je zveřejníme na našich internetových stránkách a budou i součástí tohoto občasníku v květnovém čísle.

Ve vedlejším sloupci je aktualizovaný zvací dopis pro děti, kde jsme opravili chybu u sv. Augustina - nebyl římským biskupem, ale biskupem v Hippo. Omlouváme se. Prosíme, abyste dali tento dopis dětem k dispozici i domů a podpořili jejich účast na setkání. Děkujeme.

Intenzivní prázdninový kurz výroby biblických postaviček

Srdečně vás zveme na intenzivní prázdninový kurz výroby biblických postaviček a práce s nimi. Kurz je pro všechny, kdo si chtějí vytvořit biblické postavičky pro svou práci s dětmi i dospělými. Především tedy pro animátory, rodiče, katechety, pastorační asistenty, kněze a jejich spolupracovníky... Je možné přijet na celý týden, nebo i na kratší dobu. Minimálně však na 2 dny (tzn. od 9 hod. prvního dne do 18 hod. druhého dne) Během celého týdne si vytvoříte až 10 postaviček a další rekvizity. S biblickými postavičkami se také naučíte pracovat na vybraném biblickém úryvku.

KDY: 14.-20.7. 2008; začátek v pondělí od 9. hod., konec v neděli ve 12 hod.

KDE: Dolany u Olomouce – ubytování ve dvoulůžkových pokojích na postelích s povlečením

PRO KOHO: všechny od 15-ti let – mládež, animátory, katechety, kněze, pastorační asistenty, rodiče, seniory

S SEBOU: v podrobné příloze po přihlášení

CENA: ubytování 100,- Kč/noc, plná penze 100,- Kč/den, materiál – postavička 130,- Kč, ovečka 40,- Kč (pro rodiny, studenty a sociálně slabší cena dohodou)

INFO: www.bible-cz.org, info@bible-cz.org, 605300466 (do přihlášky uveďte jméno a příjmení, rok narození, mobil a kdy přijedete a odjedete)

Za celý tým se na viděnou těší Marie Klašková

POZVÁNÍ PRO DĚTI

za poklady středověké kultury

Psal se rok 410 a hroutil se svět. Starověké a vznešené město Řím bylo dobyto a zničeno. Bylo to město, kde byli popraveni apoštolové Petr a Pavel a kde mnoho jejich učedníků - prvních křesťanů, položilo pro víru svůj život.

Císař Konstantin Veliký sice roku 313 zrovnoprávnil křesťanství s ostatními náboženstvími a snažil se z něj učinit oficiální náboženství celé římské říše, to však neznamenalo, že by si všichni lidé upřímně zamilovali Ježíše Krista.

A tak když pohanské národy z Evropy zničily Řím a povraždily mnohé z jeho obyvatel, plakali a nařikali všichni obyvatelé římské říše, kteří se o tom dozvěděli. Mnozí si mysleli, že je konec světa. Někteří přičítali vinu právě křesťanství.

Jeden z biskupů, svatý Augustin, přemýšlel, co se stalo a jaký to má význam pro budoucnost.

Zveme tě na pouť tímto světem, který potomci Římské říše vybudovali, a jehož ideály se rozšířily do celé Evropy. Bylo to v éře středověku, která trvala asi 1000 let. Vzniklo v ní mnoho krásného, ale ideální ta doba nebyla. Lidé se nezbavili zlých

vlastností, které přinášejí bolest, utrpení a války.

Tebe bude čekat velká hra, ve které budeš na jednotlivých stanovištích objevovat poklady středověké kultury a způsobu života, které dala tehdejšímu světu církev. Bude na tobě, které si ponecháš jako užitečné do svého života, abys je dále chránil a rozvíjel.

Chceš-li tedy alespoň vyzkoušet, co Ti středověký svět nabídne a chceš-li se spolu s dětmi z dalších míst naší diecéze poznávat dílo Pána Ježíše a našich věřících předků, přijď se podívat v sobotu **17. května** do Hradce Králové!

Těšíme se na Tebe!

Možnosti a cíle katecheze s předškolními dětmi a jejich rodiči a další formy této práce

V sobotu 23. února 2008 se uskutečnil jednodenní seminář pořádaný Katechetickým a pedagogickým centrem v Hradci Králové o katechezi s předškolními dětmi a jejich rodiči. Z hlediska KPC byl chápán jako první počín systematického rozvíjení tohoto typu katecheze, hledání a vytváření vhodných pomůcek a metodické podpory. Seminář měl předem stanoveny tyto dva cíle:

- zmapovat současnou situaci katecheze s předškolními dětmi a jejich rodiči - zkušenosti, zájem rodičů a dětí, používané přístupy a materiály, a specifikovat potřebu metodické podpory tohoto typu katecheze od KPC
- ujasnit si cíle a principy katecheze s předškolními dětmi a jejich rodiči a možné způsoby jejího rozvíjení.

Semináře se zúčastnilo celkem 12 katechetek z různých míst naší diecéze (Svratka, Jičín, Pardubice, Rychnov nad Kněžnou, Česká Třebová, Polička, Opočno, Hronov, Jablonné nad Orlicí a Poděbrady), některé s bohatou mnohaletou zkušeností, jiné začínající, které zde hledaly inspiraci. Na základě průběhu semináře vznikl následující souhrn informací, zkušeností a doporučení.

Současná situace

Katecheze s předškolními dětmi probíhá v některých farnostech za účasti rodičů, jinde se pracuje jen s dětmi. Účastní se děti ve věku od dvou do šesti let. Některá setkání se uskutečňují se širším programem, v rámci kterého je určitý čas věnovaný náboženské výchově nebo katechezi.

Program je velmi rozmanitý, obsahuje vyprávění příběhů, písničky, dramatizace, práce s obrázky, hry, rukodělnou činnost aj.. Zdrojem inspirace pro katechetky je nejčastěji „Sedmikrásek“ - metodický materiál zpracovaný P. Jiřím Kaňou pro setkání s dětmi v mateřských školách. Katechetky velmi tvořivě využívají i náměty z Duhy, Nezbedy, obrázkové zpěvníky, knihy her z nakladatelství Samuel, omalovánky aj.

Témata setkání s dětmi se zabývají biblickými příběhy, sdělováním vlastních prožitků, prožíváním liturgického roku, součástí je i modlitba s dětmi.

V Pardubicích se setkání účastní i maminky

(nejčastěji na mateřské dovolené), které se aktivně zapojují do činnosti. V Rychnově pořádají navíc vícedenní pobyty maminek s dětmi na Vesmíru v Orlických horách a některé maminky se scházejí samy i po večerech, kde se společně modlí. V České Třebové, Poličce a Hronově se katechetky věnují dětem v průběhu mše svaté, během bohoslužby slova, kdy pro ně mají připravený zvláštní program. V ČT využívají kartičky s nejdůležitějšími myšlenkami nedělního evangelia. V Poličce se osvědčila prezentace výsledků činnosti s dětmi na velké nástěnce v kostele a velmi aktivní zapojení dětí do nácviku velikonočních obřadů. Děti také mají možnost podílet se aktivně na úklidu kostela a tím si k němu získávají hlubší vztah. V Hronově mají děti svůj koutek v kostele na kúru. V Jablonném nad Orlicí se osvědčuje zapojení dětí do pomoci misii uskutečňováním programu „Klubíčko“ z metodického materiálu Most IV. Setkání se zde uskutečňují za účasti maminek.

Systematickou katechezi rodičů dětí, která by pomáhala rodičům v jejich osobní víře, se zatím nikde nevěnují. Nedochází ani ke spolupráci širšího týmu katechetů ani k užší spolupráci katechety s knězem zvláště na programu pro rodiče.

Formy programů pro předškolní děti a jejich rodiče

V našich farnostech existují různé formy práce s předškolními dětmi (ať už s rodiči nebo bez nich) a ne všechny jsou katechezí v pravém slova smyslu. Záleží to na cílech setkávání a na obsahu jejich programu. Důsledně vzato o katechezi můžeme hovořit tehdy, je-li cílem výchova víry jejich účastníků. Ostatní formy práce však mají také svůj smysl a často musejí vlastní katechezi předcházet. V zásadě můžeme rozlišit v různých setkáních tyto obsahy, které se mohou vzájemně prolínat:

- etická výchova
- náboženská výchova
- náboženská socializace
- katecheze s předškolními dětmi
- katecheze s rodiči předškolních dětí

Jim odpovídají i příslušné cíle, které lze specifikovat následovně:

Etická výchova

Cílem etické výchovy je vést děti k tzv. „prosociálnímu chování“ - tzn. ke schopnosti nezištně pomáhat druhému člověku. K této schopnosti vedou stupně nižší počínaje uměním mezilidské komunikace, všimnout si jeho a svých potřeb, vzájemně se ctít, důvěřovat a další dovednosti.

Přínos takto pojaté etické výchovy, je rozvíjení přirozenosti dětí žádoucím směrem, k lidskému zrání. Děti zakoušejí situace a osvojují si dovednosti, které jim pomohou vytvořit si postoje, na nichž lze dále stavět při křesťanské výchově a při katechezi. Účast rodičů na takovém společném programu jim může pomoci k poznání chování dítěte ve skupině jeho vrstevníků a získat podněty k pozitivní motivaci svých dětí v přirozené rovině.

K dostupným metodickým materiálům pro etickou výchovu dětí předškolního věku je jednak známý a v praxi rozšířený „Sedmikrásek“, jehož autorem je P. Jiří Kaňa. Autor sám vytvářel tuto metodiku pro děti z mateřské školky, kam mezi ně docházel. Tento materiál lze zakoupit i na KPC v Hradci Králové.

Druhou příručku připravilo Národní centrum pro rodinu v Brně, má název Metodická pomůcka na podporu rodičovských kompetencí pro předávání víry v rodině a byla vydána v Brně roku 2006. Na této pomůcce jsou znát obtíže spojené s hledáním vhodných formulací pro popis celého komplexu faktorů majících vliv na to, zda děti získají osobní vztah k Bohu a budou schopny z víry žít. Za nejcennější na tomto materiálu považuji snahu nabídnout pomoc rodičům, a to právě při výchově přirozených předpokladů dětí pro život z víry. Příručka obsahuje devět kapitol, které se týkají základních křesťanských postojů a rozvíjení jim odpovídajících dovedností. Jde o: důvěru, úctu, slavení, autoritu, úctu k lidské důstojnosti i ke stvoření, umění dávat a přijímat, odpuštění, slovo a život ve společenství. Jejich rozvíjení je předpokladem pro katechezi. NCR na příručce spolupracovalo s tvůrci koncepce Etické výchovy u nás. Příručku máme na KPC zatím v jednom exempláři a můžeme ji zapůjčit na omezenou dobu.

„Mravní“ versus etická výchova

V praxi bývá pojem „etická výchova“ používán i pro aktivity, jejichž obsahem je především „mravní výchova“ s cílem naučit děti jednat podle Desatera. Na semináři jsme měli možnost porovnat rozdíl mezi etickou a „mravní“ výchovou ukázkou z praxe. Porovnávali jsme osnovy dvou ročníků „etické výchovy“, která je realizována v jedné mateřské školce. Její autorka sestavovala program pro jeden školní

rok na základě své zkušenosti podle osnovy Desatera. S dětmi probírala témata jako jsou: pojem dobra a zla, krása, důležitost autority rodičů, vztah k věcem vlastním a druhých, bolest a ubližování, pravda a lež, žárlivost a schopnost rozhodování. Ve druhém roce se inspirovala příručkou etické výchovy od Dr. Ladislava Lenze. Navrhovaná témata zněla: úsměv a neverbální komunikace, pozdrav jako projev úcty, otázka a prosba, poděkování a omluva, rozhovor, naslouchání, pravda a lež, hodnota člověka a jeho práce, podpora sebevědomí, hledání talentů. Účastnice semináře měly pojmenovat, jak na ně jednotlivé osnovy působí. Rozdíl vystihly následovně: program etické výchovy je pozitivněji laděný, je konkrétnější a méně široký, soustředí se více na vztah k druhému člověku.

Mravní výchova podávaná jako vysvětlování smyslu jednotlivých přikázání, jejichž pochopení má děti motivovat ke správnému jednání, má u dnešních dětí i dospělých velmi malou dlouhodobou účinnost, nemůže-li se opřít o jejich kvalitní osobní vztah k Bohu, který vychází z přijetí základní zvěsti Ježíšovy - o příchodu Božího království a o daru spásy. Proto není vhodné stavět koncept konkrétního programu s předškolními dětmi na základě Desatera, tomu musí předcházet první hlásání (kérygma) naší víry o Boží lásce k nám, která vrcholí darem Ježíše Krista, jeho života, smrti a zmrtvýchvstání.

Pokud postavíte program setkávání s předškolními dětmi a jejich rodiči na etické výchově, buďte si, prosím, vědomi, že pro jejich výchovu ve víře činíte důležité věci, ale pracujete především na jejich přirozených předpokladech - na jakýchsi základech, na které má přijít teprve vlastní „stavba víry“, jež teprve pomůže člověku ve víře se „zabydlet“ a být v ní šťastný (nejen ve víře, ale také v církvi, ale to už je jiné téma.)

Náboženská výchova a náboženská socializace

Náš pozemský život není konečný, ale naše cesta směřuje k životu s Bohem „na věčnosti“. Život má tedy přesahující, „transcendentní“ rozměr. Tato dimenze se dnes často vytrácí zvláště ze života nás, dospělých. Mnozí věřící žijí jakési dva životy - jeden v kostele a farním prostředí, druhý v „normálním“ životě. Je těžké tyto dva světy propojit.

U malých dětí k tomu jvšak jsou předpoklady a rodiče mají šanci skrze své děti znovu objevit náboženský rozměr života. Jedná se o schopnost přirozené, spontánní meditace dítěte, kterou velmi pěkně popsal např. německý kněz Klemens Tilamnn v knížce „Dobrý začátek.“ Jeho příručka obsahuje řadu konkrétních návodů, které jsou aplikovatelné i v našich

podmínkách. Katecheta by měl rodičům dát možnost seznámit se s touto možností, aby na ni brali ohled při výchově svých dětí, neboť právě oni mají nejvíce příležitostí rozpoznat ten správný okamžik, kdy dítě vnímá a „hmatatelně“ prožívá působení Boží v našich životech zvláště skrze lidi, které má rádo. Text K. Tilmanna plánujeme zveřejnit na našich internetových stránkách.

Dítě citlivé na vnímání těchto Božích „doteků“ je možné vést i k vnímání a interpretaci symbolů, čímž vytváříme velmi dobrý základ pro vnímání krásy liturgického slavení jako oslavy života člověka s Bohem.

V praxi bývá náboženská výchova zaměřována za tzv. náboženskou socializaci. Tou je míněno začleňování dětí do společenství věřících. Děti se učí zvyklostem (na začátku modlitby se „dělá“ kříž, v neděli se „chodí“ do kostela, dodržují se ta a ta příkázání, protože to Bůh „nařídil“, modlíme se pravidelně ráno a večer...). Pokud se dětem či dospělým pouze předávají tyto zvyklosti, riskujeme, že je dříve nebo později odloží, neboť jejich vnitřní motivace jen na základě skutečnosti, že se to „dělá“, nestačí.

Na druhou stranu je třeba i do těchto zvyklostí děti uvádět, ale náročné je hledat vhodnou motivaci. Neměli bychom podléhat pokušení rozumově tyto věci dětem vysvětlovat a očekávat, že je pochopí a rády budou vykonávat. Naprosto nevhodné jsou všechny formy citové manipulace („máš přece Pána Ježíše rád, tak s námi do kostelíčka půjdeš“...). K účinné motivaci dětí je nutné spolupracovat s rodiči, kterým můžeme vysvětlit hlubší souvislosti spojené např. s modlitbou či se slavením mše svaté. Děti, které mají své rodiče rády, pak také automaticky přejímají to, co jim rodiče předkládají. Zůstane-li jejich vzájemný vztah otevřený, časem dojde i na další prohloubení motivace a na rozumové vysvětlení.

Co se týče pomůcek vhodných k náboženské výchově dětí, k jejich „zcitlivění“ pro symboly a pro tajemství, lze využít materiály vycházející z tzv. pedagogiky celistvé výchovy, kterými se zabývají např. Dr. Ludmila Muchová ve svých katechetických sešitech, nebo autorky Eva Muroňová a Jarmila Plačková z ostravsko-opavského Centra pro katechezi, nebo materiály, které vznikají ve vyšší odborné škole ve Svatém Janu Pod Skalou. Děti se v nich učí vnímat části svého těla, používat své smysly k novému poznávání skutečností, učí se symbolickému vnímání předmětů a postupně jsou vedeny k porozumění symbolů souvisejících s liturgickým slavením.

Jako pomůcku k uvádění dětí do zvyklostí sou-

visejících s naší vírou lze doporučit misálky ke mši svaté, knížky provázející liturgickým rokem nebo kostelem. Mnoho vhodného materiálu poskytují časopisy Duha. Přesnější zmapování oblasti vhodných pomůcek nás teprve čeká a přivítáme v tom nabídnoutou pomoc z vašich řad.

Katecheze s předškolními dětmi a s jejich rodiči

Katechezi ve vlastním slova smyslu charakterizují tři dimenze: je výchovou víry směrem ke zralosti, službou Božímu slovu a patří k vlastní činnosti společenství církve.

Katecheze je výchovou víry

Katecheze pomáhá katechizovanému otevírat se působení Božímu a uvádí ho do důvěrného vztahu s Ním. Protože se dotýká nejvnitřnějšího prožívání člověka, je pro katechezi malých dětí podmínkou, aby se konala za přítomnosti a ve spolupráci s rodiči. Kromě bezprostřední citové podpory, které přitom děti zažívají, rodiče získávají přehled, co se s dětmi probírá, a mohou na to vhodným způsobem při vhodných příležitostech (v různých rodinných situacích, při modlitbě, při účasti na bohoslužbě apod.) navázat, rozvíjet a prohlubovat zkušenost a poznání dětí. Odborně se říká, že rodiče vytvářejí pro víru dětí „formační prostředí“.

Katecheze není záležitostí několika setkání, ale je dlouhodobým procesem, doprovázením na cestě víry. A protože jde na prvním místě o vztah k Bohu, patří k důležitým obsahům katecheze poznávání Boha, který se zjevoval v dějinách různými způsoby, vrcholně pak v Ježíši Kristu. Toto zjevení však není ukončené, děje se stále, a to konkrétním působením Božím v našich životech.

Z praxe víme, jaký obraz Boha v sobě lidé mají. Jde opravdu o nejrůznější představy závislé na předchozí výchově a formaci ve víře. Katecheze s rodiči předškolních dětí je jedinečnou příležitostí tyto představy o Bohu „očistit“ a „projasnit“, protože z nich bude také vycházet působení rodičů na své děti. Nejlepším východiskem k tomu je Boží slovo.

Katecheze je službou Božímu slovu

Máme-li katechezi sloužit Božímu slovu, pak to znamená zprostředkovat Boží slovo účastníkům katecheze tak, aby ho nechápali pouze jako jiná slova, kterými jsou zahlceni, ale jako Boží činy, kterými Bůh působí v jejich životech. Na oblastních setkáních jsme se zabývali tím, jak lze pracovat se zkušeností člověka, aby se Boží slovo každého opravdu dotklo

a mohlo v něm konat proměnu. K tomuto ideálu je třeba směřovat i v katechezi malých dětí. Základním nástrojem bude jistě vyprávění a četba biblických příběhů, avšak tak, aby se nepoužívaly k dokreslení pravd, kterým chceme děti naučit nebo je pro ně získat, ale aby dětem pomohly poznávat Boha i prostřednictvím jejich zkušenosti (více jsme o tom hovořili na oblastních setkáních a budeme se k těmto skutečnostem stále vracet). Rodiče bude podání dětem velmi zajímat, protože bude pro ně srozumitelné, a to může být východiskem pro katechezi s nimi.

Katecheze je vlastní činností církve

Třetí úhel pohledu - konání ve společenství církve, má několik aspektů. Důležité je, že katecheze konaná ve společenství církve je důležitá pro výklad Božího slova, ale její význam také spočívá v tom, že pomáhá budovat společenství církve. Čím více napomáhá věřícím přilížovat se Bohu, prohlubovat s ním vztah, tím více se prohlubují i jejich vzájemné vztahy. Zaměřit se na budování společenství bez prohlubování osobního vztahu k Bohu, bez vyprávění odpovědi víry na Boží nabídku, je předem odsouzeno k velmi malé účinnosti.

Význam spolupráce rodičů

Jak již bylo několikrát zmíněno, katecheze s předškolními dětmi může být účinná jen za předpokladu, že působení katechety a alespoň toho rodiče, který dítě vede ke Kristu, budou v jednotě.

Společná katechetická setkání rodičů a dětí předškolního věku jsou pro rodiče přijatelná a někdy dokonce vítaná. Po skončení katechetické části mohou setkání plynule přejít do hry dětí a posezení rodičů, kteří mohou hovořit o věcech praktického prožívání víry v rodině.

Tato setkání mohou podnítit i vznik společenství dospělých, kde je možná společná četba Písma svatého a sdílení zkušeností, které podporují účastníky v jejich víře. Podmínkou však je, že najdeme pro katechezi taková témata, které budou pro dnešní rodiny aktuální, které je zaujmou a opravdu se budou dotýkat otázek, které ve svém životě řeší. To znamená hledat za každou cenu nová témata katecheze, ale znamená to nabízet dary Boží, tajemství a poklady víry „inkulturovaným“ způsobem - tedy jim srozumitelné a pro ně aktuální. Rozhovory s rodiči musejí navíc mít charakter dialogu - poskytnout prostor pro kladení otázek a sdílení vlastních zkušeností, které člověk potřebuje z hlediska víry zpracovat. Ke splnění této náročnosti je zajisté zapotřebí širší spolupráce a vzájemné výměny zkušeností mezi katechety.

Co se týče metodických materiálů ke katechezi s dětmi a jejich rodiči je situace spíše neutěšená. Není dostupná metodika, kterou by bylo možné vzít a podle ní postupovat tak, abychom vyhověli nárokům na tuto katechezi jak vzhledem k dětem, tak vzhledem k rodičům. Jistě je možné využít jako základu některých stávajících námětů a ty si upravit. To však klade na katechetu poměrně vysoké nároky, zvláště na jeho vzdělanost. Rodičům obvykle nepostačí formulace a rozsah informací podávaných dětem, je třeba jim ukázat hlubší souvislosti a genialitu Božích darů a jejich propojenost s našimi lidskými potřebami.

Nejblíže těmto nárokům jsou pravděpodobně materiály, které vznikly v jedné pražské farnosti na základě patnáctileté zkušenosti. V současné době jsou tyto materiály z iniciativy KPC odborně posuzovány a po dohodě s vydavatelem a autorkou by mohly být k dispozici jako série katechezí pro jeden rok od podzimních měsíců roku 2008. Také v našem centru vznikají některé dílčí metodiky pro setkání s rodiči, které pomohou naplnit některé dílčí cíle a budeme na tomto úkolu dále pokračovat.

Shrnutí: cíle a možnosti katecheze s předškolními dětmi a jejich rodiči

- Za velmi pozitivní považujeme, že ve farnostech existují snahy pracovat s dětmi předškolního věku a že těchto skupinek spíše přibývá.
- Velmi oceňujeme, že se této činnosti věnují katechetky, které bez toho, že by mohly počítat s větší podporou ze strany církve, berou tyto úkoly na sebe a mají snahu hledat co nejlepší postupy.
- Katechizovat malé děti je možné a krásné, ale neobejde se to bez spolupráce s rodiči. Oni mají mnoho příležitostí k tomu, aby pomohli svým dětem vytvářet osobní zkušenosti s Bohem. Oni jsou pro děti těmi nejdůležitějšími vzory, s nimi se děti emocionálně identifikují. Proto katecheze předškolních dětí není možná bez spolupráce a dokonce bez katecheze jejich rodičů. Jde o nesmírně náročný úkol, který člověka přesahuje, avšak katecheze je především dílem Ducha Svatého, kde je katecheta nástrojem.
- KPC si v této souvislosti bere za jeden ze svých prioritních úkolů pro nejbližší období vytvoření nebo zprostředkování takových metodických materiálů, které bude možné využít jako východisko pro práci s rodiči.
- V souvislosti s předchozím bodem se obracíme na kněze, aby katechetky v této službě podpořili a pokud možno společně spolupracovali při tvorbě programu a při konkrétní práci s rodiči dětí.

Marie Zimmermannová

SOUHRNNÝ KALENDÁŘ
KATECHETICKÉHO A PEDAGOGICKÉHO CENTRA
aktualizovaný k 31. 3. 2008

Datum	Hodina	Místo	Akce
3. - 6.4.2008		Janské Lázně Mar.	Duchovní obnova pro katechety DOK
10. 4. 2008	16:00-18:00	Trutnov	Oblastní setkání katechetů - TU
11. 4. 2008	16:00-18:00	Ústí nad Orlicí	Oblastní setkání katechetů - UO
12. 4. 2008		Ústí nad Orlicí	Diecézní setkání ministrantů (neorganizuje KPC)
16. 4. 2008	16:00-18:00	Kostelec nad Orlicí	Oblastní setkání katechetů - RK
18. 4. 2008	9:00 - 12:00	Havlíčkův Brod fara	Pracovní setkání pastoračních asistentů a kněží
18. 4. 2008	16:00-18:00	Havlíčkův Brod	Oblastní setkání katechetů - HB + HU
23. 4. 2008	16:00-18:00	Kutná Hora	Oblastní setkání katechetů - KH + PO
17. 5. 2008	9:00 - 15:00	Hradec Králové	Diecézní setkání dětí
14. 6. 2008	9:00 - 15:00	Kutná Hora	Den o řeholním životě pro děti - sestry voršilky
18. - 22. 8.	5 dní	Hoješín (CR)	VS Katechetika po kapkách LSKK
11. - 14. 8.	4 dny	Hoješín (?)	VS Katechumenát a mystagogické období LSKCH

Změna vyhrazena. Sledujte, prosíme, průběžně informace v tomto Občasníku.

Poznámky k tabulce:

Metodické a vzdělávací semináře jsou označeny **KÓDEM**, který, prosíme, použijte při přihlašování prostřednictvím SMS zprávy. Zpráva bude mít tvar: **kód jméno farnost**. Zasílejte ji na tel. číslo: 737 215 335. Na zprávy neočekávejte odpověď, podle dosavadních zkušeností jsou spolehlivé. Pomocí SMS zprávy se můžete i omlouvat z neúčasti na oblastních či diecézních setkání.

*Občasník Katechetického a pedagogického centra Biskupství královéhradeckého
vydáno pro vnitřní potřebu 31. 3. 2008
Číslo připravila Marie Zimmermannová ve spolupráci s Ivou Čiperovou.*